

Ikz

Helander, Karin.

Bergman bakom kulisserna. Ingmar Bergmans samarbeten på teatern. Appell Förlag. 351 s. Ill. Litt. Reg. Inbunden.

Publiceras i BTJ-häftet nr 19, 2025.

Lektor David Björklund

Recension

Hur går det till när teater- eller operaföreställningar går från idé till scen? Vilka diskussioner förs bakom kulisserna och hur påverkar processen det färdiga resultatet? Det är frågor som Karin Helander, professor emerita i teatervetenskap vid Stockholms universitet, undersöker i sin nya bok Bergman bakom kulisserna. Att det är just Ingmar Bergmans verk hon diskuterar gör det särskilt intressant – inte minst för att han ofta betraktas som sinnebilden för det ensamma geniet. Här nyanseras den bilden och hans teater- och operaföreställningar framträder mer som resultat av kollektiva ansträngningar. För praxis inom scenkonsten är väl detta något av en underutforskad förutsättning. Det är inte bara skådespelare som är nödvändiga och centrala för det konstnärliga resultatet som publiken får uppleva på scenen, här krävs också allt från scenografer och kostymörer till ljussättare och scentekniker. Och inom operan är det kollektiva skapandet kanske ännu viktigare. Helander går bland annat igenom Bergmans egna regianteckningar och brev, samt intervjuar personer som samarbetat med regissören. Tidsmässigt sträcker sig boken över hela Bergmans karriär och både hans teater- och operauppsättningar. Här finns också ett bildmaterial från repetitionsarbeten och regieexempel. Det är intressant läsning för Bergman-fantaster, men också för alla som någon gång funderat över det kollektiva skapandets villkor.

Helhetsbetyg: 3.

Vi förbehåller oss rätten att vid behov korrigera recensionstexten.

Skalan för helhetsbetygen är femgradig enligt följande:

- 5 – Briljant**
- 4 – Mycket bra**
- 3 – Bra**
- 2 – Ordinär**
- 1 – Undermålig**

Vid citat ska lektörens namn samt BTJ-häftet anges. Citatet får inte omfatta hela recensionen och inte heller ge en missvisande bild av recensionen. Vid tveksamheter beträffande rätten att citera kontakta vänligen BTJ.

Vänliga hälsningar
BTJ